

«Нават праз 40 гадоў сямейнага жыцця рамантыка застаецца...»

(Заканчэнне.
Пачатак
на 1-й стар. «СГ».)

«Я, дарэчы, таксама на сваіх першых спаборніцтвах быў апошнім. Лёс», — дадае Аляксандр Анатольевіч.

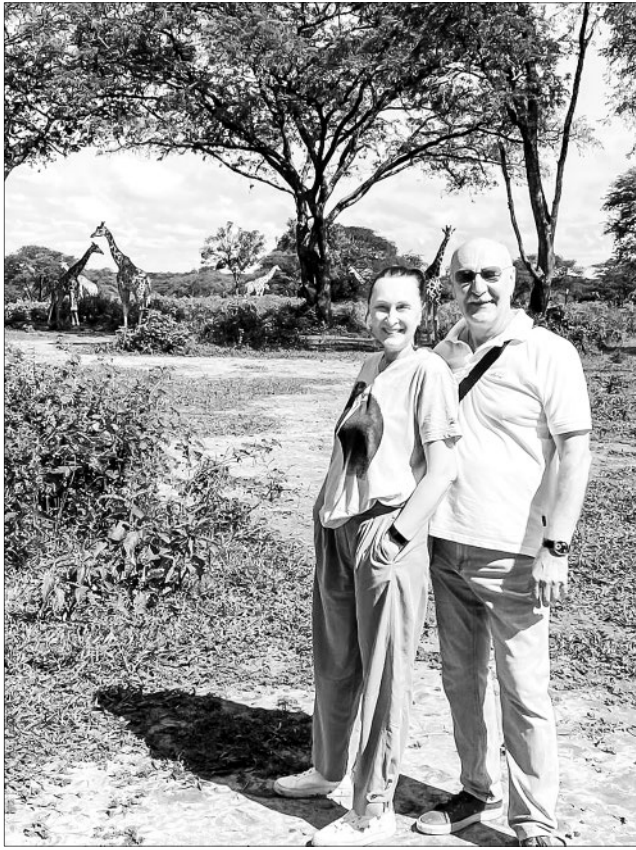
Пазнаёміліся яны, як цяжка здагадацца, дзякуючы спорту. Аднаго дня ў Школу вышэйшага спартыўнага майстэрства, дзе Аляксандр Раманькоў, да таго часу ўжо алімпійскі прызёр і прызнаны найлепшы фехтавальшчык, быў у дзяўчат нарашхат, Тамара Сянько зайшла забраць талоны на харчаванне. «Зайшла такая німфа з касой да пояса, і я адразу падумаў, што такія ўжо замужам», — успамінае Аляксандр Анатольевіч. Але яна аказалася пакуль не замужам.

«Я пачырванела, ззяла, забрала свае талоны і пайшла. А ён мяне дагнаў, праводзіў да прыпынку, пасадзіў на аўтобус (хоць сам быў на машыне). Ну, я з'ехала і забылася. І пачалася чарада «выпадковых Сустрэч»: то зноў у Школе вышэйшага спартыўнага майстэрства, то на спаборніцтвах», — успамінае Тамара Раманькова.

«Калі ён выступаў у Сеуле, я думала, пасівею. Глядзела Алімпійскія гульні і баялася, каб у мяне сэрца не выскачыла».

«Ага, выпадковых. Выпытваў ва ўсёй каманды стралкоў, якія ў яе планы, дзе яна будзе выступаць, якія ў яе спаборніцтвы», — дадае Аляксандр Раманькоў. Сустрэчы былі настолькі «выпадковымі», што для таго, каб даведацца адрас дзяўчыны, вядомаму спартсмену прыйшлося звярнуцца ў Дзяржкамспорт і нават сілавую структуру.

«Пасля спаборніцтваў у Маскве, куды Саша прыехаў мяне падтрымаць, я з'ехала да бацькоў у Мар'іну Горку. Спакойна сяджу дома. Выпадкова гляджу ў акно і бачу, як у двары мой тата размаўляе з Сашам. Я ў шоку, тата яшчэ ў большым шоку. І толькі Саша задаволены стаіць з пакетам апельсінаў», — успамінае Тамара Віктараўна. Так «чыста выпадкова» і ўтварылася сям'я, дзе муж умее абыходзіцца з халоднай зброяй, а жонка добра страліе. Менавіта таму, як яны жартуюць, і жывуць 40 гадоў душа ў душу. Жарты і выдатнае пачуццё гумару, дарэчы, — яшчэ адзін элемент іх сямейнага калейдаскопа. «Калі перад высяллем мы прыехалі ў сваіх да бацькоў Томы, я тата адвёў мяне ў бок. У мяне душа ў пяткі сышла. А ён абсалютна сур'ёзным тонам заяўляе: «Саша, я хачу сказаць табе праўду: Тома зусім

не ўмее гатаваць ежу». Але мяне тады гэта зусім не хвалявала», — гаворыць Аляксандр Анатольевіч. І дадае, што сёння жонка гатуе выдатна.

Элемент другі. Лёс

Быў у гісторыі гэтай пары выпадак, калі абсалютна апраўдана можна ўсклікнуць: гэта лёс!

«Прыехалі ў адпачынак да бацькоў Томы. Цешча папрасіла пачысціць, пафарбаваць дах дома. Няўжо цешчы можна адмовіць? Я працаваў на даху і адпачываў на гарышчы, каб не спускацца часта. Падумаю галаву — а паміж бэлькай і дахам ляжаць дзве складзеныя газеты. Адзін нумар «Фізікультурніка Беларусі» за 1974 год і другі нумар гэтай жа газеты за 1977 год. Здавалася б, нічога незвычайнага. Але на першых старонках гэтых газет — мая фатаграфія са спаборніцтваў, дзе я, як звычайна, перамог. Вось як дзве газеты з розніцай выхаду ў тры гады маглі апынуцца разам на адной бэльцы? Томін дзед, які іх туды паклаў, нібы ўсё ведаў. Усё ведаў дзед», — распавядае Аляксандр Анатольевіч. І як тут не паверыць у лёс?

Элемент трэці.

Падтрымка і вера

У 1985 годзе Аляксандру Раманькову прапанавалі паступаць у Вышэйшую партыйную школу. Прапанова вельмі прывабная, але пагадзіцца — значыць скончыць спартыўную кар'еру. А самага заповітнага — залатога медаля Алімпійскіх гульняў — у яго калекцыі яшчэ не было. Жонка пераканала застацца ў спорце і дабіцца сваёй мэты. «Як можна сысходзіць са спорту ў самым росквіце гадоў, не дасягнуўшы галоўнай мэты?» — раз-

важае Тамара Віктараўна.

Падрыхтоўка да Алімпійскіх гульняў у Сеуле прымусіла Аляксандра Раманькова вельмі шмат часу праводзіць не дома: спаборніцтвы, працяглыя зборы — класіка спартыўнага жыцця. А дома маладая жонка, ужо нарадзілася дачка. «Аднойчы ў тэлефоннай размове Тома сказала: «Саша, я так стамілася, калі я цябе ўбачу?»». Я ёй адказаў проста: «Калі выйграю залаты медаль, ты мяне ўбачыш па тэлевізары». І калі ў Сеуле ў мяне бралі інтэрв'ю пасля перамогі, я сказаў у камеру: «Тома, я ж абяцаў, што ты мяне ўбачыш, калі я выйграю залаты медаль. Я выйграў!» — распавядае Аляксандр Раманькоў.

«Галоўнае — гэта прыклад бацькоў. Які сэнс ад таго, што я буду чытаць дзіцяці лекцыі аб тым, як трэба сябе паводзіць, а сама зраблю роўна наадварот?»

«Калі ён выступаў у Сеуле, я думала, пасівею. Глядзела Алімпійскія гульні і баялася, каб у мяне сэрца не выскачыла. Лепш самому выступаць, чым перажываць за кагосьці, асабліва за каханага чалавека», — адзначае Тамара Віктараўна.

Чамусьці аб ахвярах, на якія ідуць жонкі спартсменаў дзеля медалёў мужоў, кажуць мала. А было б, напрыклад, у Аляксандра Раманькова алімпійскае «золата», калі б яго жонка не пагадзілася адна спраўляцца з маленькай дачкой? А да гэтага правесці цяжарнасць у адзіноце, пакуль муж на зборах і спаборніцтвах?

«Першыя гады сямейнага жыцця не былі бясмартныя. Саша пастаянна ў раз'ездах, як правіла, 21 дзень

на зборах, тыдзень — дома. А я цяжарная, у чужой, яшчэ нязвычайнай кватэры. Мне 20 гадоў, мне хочацца, каб муж пра мяне клапаціўся... Я прывыкла да руху, трэніровак, спаборніцтваў, а спорт з майго жыцця забралі. І я засталася, па сутнасці, адна. Так цяжка было, што выць хацелася», — успамінае Тамара Віктараўна. Але гэтыя складанасці перакрываюцца больш светлымі момантамі. «Тамары нараджаюць дзяцей на дзень. А я з'яжджаю на чэмпіянат свету ў Іспанію. Там усе ведалі, што ў мяне вось-вось павінна нарадзіцца дзіця. Прэзідэнт Міжнароднай федэрацыі фехтавання асабіста кожны дзень тэлефанаваў у Мінск і

ніякіх асаблівых сакрэтаў выхавання малодшага пакалення ў сям'і Раманьковых няма. «Галоўнае — гэта прыклад бацькоў. Які сэнс ад таго, што я буду чытаць дзіцяці лекцыі аб тым, як трэба сябе паводзіць, а сама зраблю роўна наадварот? Мы ніяк асабліва не выходзілі дзяцей. Проста жылі — спакойна, мірна. Здараліся праблемы — разам іх вырашалі. Дзеці спатыкаліся — мы з імі размаўлялі, дапамагалі знайсці выйсце са складанай сітуацыі. Вось і ўсё выхаванне. Многае ім дазвалялі. Напрыклад, аднойчы, незадоўга да запланаванага рамонту, дазволілі маляваць на шпалерах. Усё роўна іх хутка мяняць, дык чаму б і

асаблівым чынам: у вершах, катрэнам, малаком (прасам па паперы праводзіш і чытаеш), у люстраным адлюстраванні, нават азбукай Морзэ. Кожны дзень правярала паштовую скрынку і гадала, як будзе напісаны чарговы ліст», — успамінае Тамара Віктараўна.

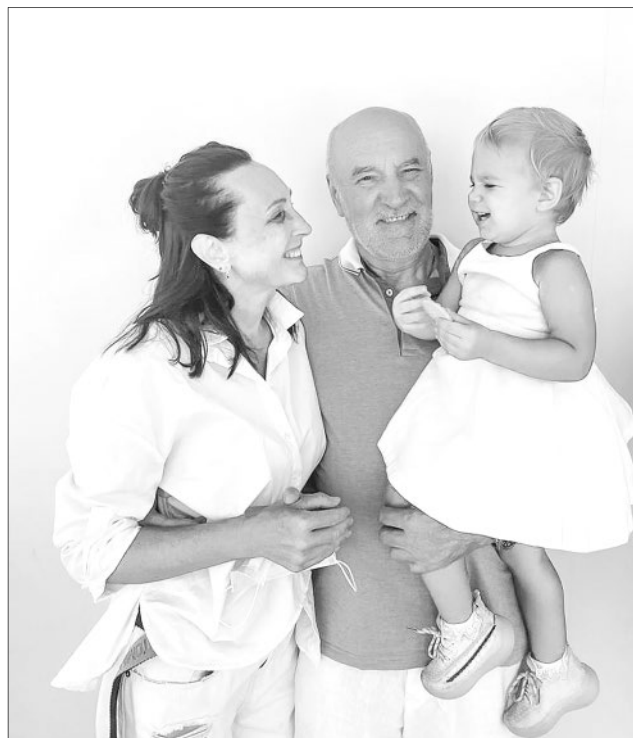
«Нават праз 40 год сямейнага жыцця рамантыка застаецца. Але яна мяняецца, бо сям'я — не раўно рамантыка. Сям'я — гэта каханне, вядома, ёсць месца і звычкі, сям'я — гэта разуменне і давер. Я ўжо не ўяўляю, як без яго жыць, ён не ўяўляе, як без мяне. Далёка не ўсе сітуацыі, якія мы перажывалі, былі прыемнымі і рамантычнымі, а сям'я і каханне засталіся. Дзеці ўжо выраслі, жывуць асобна, мы цяпер удваіх. Можна больш часу прысвяціць сабе і адно аднаму. Мы ходзім на шпациры, у кіно, на выставы, у рэстараны, ездзім за горад, вандруем, увосень ездзілі ва Уганду. І што гэта, калі не рамантыка праз 40 гадоў сямейнага жыцця? Другі цукерачна-букетны перыяд», — усміхаецца Тамара Раманькова.

Элемент шосты, ён жа самы галоўны. Каханне

Вядома, нічога б гэтага не было без кахання. На якім яшчэ падмурку зможа 40 гадоў пратрымацца сям'я двух людзей з няпростымі характарамі, скарпіёнаў па знаку задзяка? І што яшчэ можа прымусіць поўнасю змяніць жыццё і не пашкадаваць аб гэтым? «Вядома, не буду хітраваць, калі я зацяжарала Ленай, пакінуць спорт мне было вельмі нялёгка. Пасля родаў нават пачала трэніравацца, два разы на тыдзень з дачкой сядзела сваякроў. Але трэніроўкі два разы на тыдзень — гэта нішто. І я зразумела, што трэба выбіраць: ці спорт, ці сям'я. Выбар быў відавочны. Прыйшлося пакінуць спорт. Так, былі шкадаванні, і гэта нармальна, — разважае Тамара Віктараўна. — Але я перакананая: сям'я для жанчыны важнейшая, чым алімпійскі медаль. Я зразумела: калі я выйшла замуж за такога чалавека, калі я сама далей у спорце не пайшла, значыць, так таму і быць. І ўсё складалася як нельга лепш. Сёння я цалкам задаволеная сваім жыццём, чым атрымалася. Я заўсёды зайздросціла сваім дзецям, таму што ў іх выдатны тата. А ў мяне цудоўны муж, які разумее, што жанчыну трэба слухаць і чуць».

«А ў маёй жонкі толькі адзін недахоп — яна замужам», — устаўляе апошняе «шкельца» ў гэты калейдаскоп Аляксандр Анатольевіч.

Валерыя СЦЯЦКО.

Раманьковы з унучкай.

даведваўся, ці не нарадзіла Раманькова. І кожны дзень мне даваў справаздачу, што не нарадзіла. А як толькі я вярнуўся — у нас нарадзілася Лена. Вось гэта было шчасце, найважнейшае за ўсе медалі», — успамінае Аляксандр Анатольевіч.

Элемент чацвёрты.

Дзеці, унукі і... каты

У Аляксандра і Тамары Раманьковых двое дзяцей — Алена і Андрэй. У іх ужо свае сем'і. Падрастаюць дзве ўнучкі. І жывуць два каты. «У нас некалі быў кот Кузьма рускай блакітнай пароды, якога называлі гаспадаром двара. Мы хадзілі з ім гуляць на вуліцу, і ён не даваў спуску ніводнаму сабаку, — успамінае Тамара Раманькова. — Лічу, у доме абавязкова павінен быць гадаванец. А калі ёсць дзеці — дык сам бог загадаў. Тады дзеці вучацца клапаціцца аб блізкім, набіраюцца адказнасці, і самае галоўнае — вучацца аддаваць любоў».

Як адзначаюць бацькі, сваім знакамітым прозвішчам Алена і Андрэй ніколі не карысталіся. І гэта была іх уласная пазіцыя. Хоць

не? Гэта было такое шчасце, не перадаць! Нам удалося выбудаваць даверлівыя адносіны з дзецьмі і з іх сябрамі. Яны любілі прыходзіць да нас у госці, некаторыя нават жылі ў нас, калі была такая неабходнасць. Вось і ўсё выхаванне — быць сабой і не мучыць дзяцей натацыямі», — дзеліцца Тамара Віктараўна.

І цяпер старэйшую ўнучку Мію, у якой не характар, а ўраган, ніхто не «пераабляе». «Унучак я вельмі люблю, але ўсё ж гэта не мае дзеці. І многія рашэнні, напрыклад, як іх лячыць, як апрацаваць, на якія секцыі аддаваць, — гэта зона адказнасці іх бацькоў. Я ў гэта не ўмешваюся. Дзяцей павінны выходзіць бацькі, а не бабуля з дзядулем. А мы выдатна бавім час з унучкамі ў сваё задавальненне. Праўда, да задавальнення дадаецца і каласальная адказнасць», — распавядае Тамара Віктараўна.

Элемент пяты.

Рамантыка

«Перад Алімпійскімі гульнямі ў Сеуле Саша кожны дзень пісаў мне лісты. І кожны ліст быў напісаны